

skulde være til Ginder derfor, har jeg foreslaet, at det skulde afgjøres ved Landvæsen-commissionsskjendelse. Jeg troer, at ved en saadan Bestemmelse vil der være sikret den nuværende Fæster, hvad han med Billighed og efter sin Contract kan forlange, og at man kun vilde gøre Skade ved at strække Forbudet i § 4 videre, idet man derved ligefrem vilde forbyde en hensigtsmæssig Benyttelse af Jorden eller af de Værdier, der ere tilstede, og forhindre, at saadanne Værdier komme frem og blive benyttede. Da der ikke foreligger flere end disse fire Paragrapher til Forhandling nu, skal jeg foreløbig indskrænke mig til disse Bemærkninger.

Formanden: Den ærede Ordfører har Ordet for en kort Bemærkning.

Ordføreren: Jeg ønsker ikke allerede nu at udtale mig videre om de foreliggende Spørgsmaal, men da et Par ærede Talere, navnlig min ærede Nabo tilhøre (Frederiksen) og den ærede sidste Taler, ere komne ind paa selve Betænkningen, og hvad der dert er udtalt, ønsker jeg at sige, at jeg selvsølgelig er beredt paa fuldstændig at forsvare, hvad der staaer i Betænkningen, men at jeg helst seer, at det skeer under en samlet Behandling, saa at jeg ikke under hvert Afsnit bestandig skal komme tilbage til det Samme, hvorved Forhandlingen derom vil falde i Stumper og Stykker. Af den Grund skal jeg ikke nu udtale mig om den Dom, der faldt fra det ærede Medlem, som nu satte sig om Udvalgets Fleertals Betænkning, uagtet denne Doms Skarphed meget kunde opfordre mig dertil; men jeg ønsker ikke at gøre det, førend vi kunne komme ind paa den hele Forhandling som en samlet Forhandling. Jeg er naturligviis beredt paa at komme ind derpaa, naar det skal være; men det skal være saaledes, at vi faae det Hele afgjort under den samme Forhandling.

H. C. D. Müller: Idet jeg tager Ordet for at motivere et af mig stillet Endringsforslag og fremsætte nogle faa Udtalelser til et Par andre Bestemmelser, kan jeg ikke

godt tage det, uden at benytte det til at gjøre nogle ganske faa almindelige Bemærkninger. Jeg deler ganske den ærede Ordførers Mening, at Spørgsmaalet om Betænkningen i dens Heelhed maa finde sin Afgjørelse i sin Heelhed, men naar man særlig her kaster sig over to Udtalelser specielt i Anledning af de foreliggende Paragrapher, skal jeg blot tillade mig mod disse to Udtalelser at rette to Indsigelser. Den ene Udtalelse er, at det siges, at man ikke har Lov til at paaberaabe sig Reventlows og Colbjørnsens Aand, naar man ikke vil udvikle Landhøvesenet i Almindelighed, men særlig kun fremme Selveiendom, da han og hans Meningsfæller jo ikke beffæstigede sig synderligt med dette Spørgsmaal om Selveiendom. (Fred er i fæ: Det sagde jeg paa ingen Maade!) Nej, det var det ærede Medlem for Viborg Amts 1ste Valgkreds (Bregendahl). Jeg troer, at det hviler paa en lille Smule Feilsyn paa de Reformer, der foregik i sidste Halvdeel af forrige Aarhundrede, og paa deres Sammenhæng. Der var gode Grunde, hvorfor Landbocommissionen ikke ordnede Forholdene saaledes, at de særligt fremmede Selveiendom, thi det var allerede skeet ved Forordningen af 13de Mai 1769, som igjen tillod, ja, anbefalede Salget af Bøndergaarde, efterat det i 8 Aar ved et udtrykkeligt Regjeringsbud af et andet Stats-hensyn havde været forbudt at sælge Bøndergaarde. Man havde dernæst endnu under Landbocommissionen den samme anden Interesse, hvorfor man ikke drev saa stærkt paa Selveiendom; det var det store Spørgsmaal, som dengang forelaa om Udskiftning. Man meente, at det mange Steder lettere vilde blive løst, naar Godserne holdtes sammen, end naar de skiltes ad, og det var Motivet, hvorfor man i 1761 udstedte et udtrykkeligt Forbud imod, at Godserne maatte sælge Bøndergaarde. Men saasnart denne forudgaaende Banffelighed var løst, dreve Reventlow og Colbjørnsen overalt, hvor de kunde, ivrigt paa Selveiendom. Det var den ene Bemærkning, der blev gjort, og naar der dernæst blev sagt — det var af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen) — at det ikke var i Reventlows Aand,